ANATOL EREMIA

Institutul de Filologie
(Chişinău)

AREALUL ONOMASTIC SÂNGEREI. NUMELE DE FAMILIE: ORIGINEA, STRUCTURA DERIVAȚIONALĂ, SEMNIFICAȚIA (III)

Abstract. This paper is the third (and the last) alphabetic part (O – Z) of the anthroponymic repertoire. The previous parts were published in no. 3-4 and no. 5-6 issues of *Philologia* in 2012. In this part there was also kept the same way of lexicographic presentation of onimic material. There should be mentioned the new information and explanations given to some etymologically controversial family names. In the process of etymologic and structural-derivational analysis of names there were used different documentary and information sources, studies, dictionaries, etymological dictionaries, historic documents (see Bibliography at the end).

Keywords: anthroponym, anthroponymy, onimic diminutive formation, hypocoristic, derivational model, name, onomastic, first name, surname, toponym, toponymy.

Nacu (Cubolta, Drăgăneşti), poate fi explicat prin bg. *Naco* (hip. de la *Atanas* sau *Naiden*), gr. *Nakos*, precum şi prin pren. *Nacu*, hip. de la *Ionac*, derivat cu suf. *-ac* de la *Ion*. Atestări documentare: *Nacul*, diac (1600), *Nacu*, fiul lui Platon (1614, 1617), *Nacul*, fiul lui Lupu (1616, 1618), *Nacu*, uşer (1618), *Nacul* din Hluboca, ţin. Orhei (1660), *Nacu*, logofăt în ţin. Orhei (1783). **Nani**, var. *Nane, Nanie* (Bilicenii Noi, Bilicenii Vechi), variantă abreviată, cu formă populară, a prenumelui *Ananie*, de origine ebraică (*Hananyah* „Dumnezeu a avut milă"). S-a răspândit în lumea creştină datorită cultului Sf. Anania, unul dintre cei şaptezeci de apostoli ai lui Hristos. Din aceeaşi familie onimică fac parte antroponimele: *Nan, Nanea, Naneş, Nanciu, Nandru, Nandrea, Nandriş, Nanu, Nanuş*. Atestări documentare: *Nan Vană*, boier, martor în Sfatul Domnesc (1421), *Nan*, slugă domnească (1424, 1428), *satul lui Nan*, pe Siret (1429), *Nan*, clucer (1497-1522), *Nan* din Dănceni (1625), *Nanul*, pârcălab de Roman (1618). **Nastasiu** (Coşcodeni, Flămânzeni), derivat cu suf. *-iu* de la *Năstase*, acesta reprezentând o variantă a prenumelui *Anastasie.* Asupra etimologiei prenumelui a se vedea *Năstase.* **Năstase**, var. *Năstas, Năstasă* (Bursuceni, Coşcodeni, Dumbrăviţa, Flămânzeni, Sângerei, Slobozia-Măgura), reprezintă o variantă a prenumelui *Anastasie*, acesta considerat de origine greacă: *Anastástasios* < gr. *anástasis* „înviere din moarte", ulterior, în credinţa creştină, „Învierea lui Hristos". În latină numele apare redat *Anastasius*. A fost răspândit la popoarele din estul şi vestul Europei prin intermediu greco-slav, la români fiind cunoscut de la sfârşitul sec. al XIV-lea. Atestări documentare: *Năstase*, martor la vânzarea unei ocine (1599), *Năstase*, vinde o vie în ţin. Tecuci (1620), *Lupul Năstase* din Iaşi (1615), *Nastas*, vornic în ţin. Orhei (1751). În documentele din sec. XV-XVII deosebit de frecvente sunt menţiunile prenumelor feminine *Nastasea* şi *Nastasia.*

BDD-A6776 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

Neagu, var. *Neaga* (Bălăşeşti, Chişcăreni, Pepeni, Răzălăi), prenume la origine, *Neagu* fiind o formă prescurtată de la antroponimele slave *Neagomir* şi *Neagoslav*, componentul *neag* (< slav. *нъга*) având semnificaţia „dragoste, iubire”. Cele mai vechi documente le atestă pe *Neagu* şi *Neaga* în funcţie de prenume: *Neagul*, comis (1464-1470), *Neagul*, pârcălab de Chilia (1471-1490), *Neagul*, stolnic (1545-1548), *Neagul*, vătav de aprozi (1608), *Neagu Bărbosu*, jude (1426), *Neagu Mălai*, jude (1546); *Neaga*, fiica lui Coste Măzărescu (1488), *Neaga*, mama lui Luca Baliţa (1528), *Neaga*, nepoata lui Toader logofăt (1594), *Neaga*, sora lui Petru uşer (1495). **Neculăieş** (Bursuceni, Chişcăreni), derivat cu suf. *-(i)eş* de la *Nicolae*, prenume antic dedus din gr. *Nikólaos*, compus din gr. *niké* „victorie” şi *laós* „popor”, formaţia având sensul „victoria poporului” şi semnificaţiile figurate „biruinţa simplităţii”, „biruinţa credinţei”. Din aceeaşi familie onimică fac parte: *Necula, Neculau, Neculăiescu, Neculăiţă, Neculiţă, Neculescu.* **Nedelea** (Heciul Nou), identic cu străvechiul prenume *Nedelea* < sl. *ΗΕΔΕΛΕΑ*, denumirea zilei de duminică la slavi. Comp. bg. *Nedelea, Nedelko,* rus. *Nedelea.* În cele mai vechi documente slavo-româneşti e menţionat prenumele feminine: *Nedelea,* soţia lui Danciu (1574), *Nedelea*, sora lui Bârzul (1584), *Nedelea*, stăpâna în Brătuleşti (1609), *Nedelea*, fiica lui Coman (1617). **Negoiţă** (Biruinţa, Slobozia-Măgura), derivat cu suf. *-iţă* de la *Neagu* sau *Neagoie*, primul dintre acestea reprezentând prenumele *Neagu*, la origine o formă prescurtată a vechilor antroponime slave *Neagomir* şi *Negoslav*, iar cel de-al doilea un derivat cu suf. *-oi* de la *Neagu* sau un nume preluat din antroponimia bulgară (*Negoi*). Vezi şi *Neagu.* Un *Negoiţă* din ţin. Orhei e menţionat în 1712. **Negru** (Biruinţa, Sângereii Noi), supranume sau poreclă la origine, onimul *Negru* referindu-se la o persoană cu părul negru sau cu tenul negricios. Forme şi derivate din aceeaşi familie onimică: *Negrea, Negreanu, Negrei, Negrescu, Negri, Negruţă.* În documentele vechi este menţionat şi ca prenume, şi ca nume de familie: *Negru*, boier, tatăl lui Iliaş (1439), *Negru Câmpeanu*, martor în Sfatul Domnesc (1456), *Negrul*, fratele lui Greilă (1522), *Negrul*, martor la vânzarea unei părţi din Sămăşcani, ţin. Orhei (1611), *Giurgiu Negru*, vornic (1404-1429), *Duma Negru*, vornic (1433-1442), *Cârstea Negru*, jupân (1435), *Şandru Negru*, boier (1462), *Vlad Negru* (1490).

Negruţă (Bilicenii Vechi), derivat cu suf. *-uţă* de la *Negru*, acesta supranume sau poreclă la origine. Vezi şi *Negru.* Atestări documentare: *Negruţ*, comişel (1574), *Negruţ*, martor la vânzarea unei părţi din Teleneşti (1614), *Ionaşco Negruţ*, vinde părţi din Mărişeni, ţin. Lăpuşna (1621, 1624), *Toader Negruţ*, cnez (conducătorul unei comunităţi săteşti, 1429). **Negură** (Chişcăreni), supranume sau poreclă la origine, onimicul referindu-se la o particularitate de caracter a purtătorului. Derivate: *Negureanu, Negurescu, Neguriţă.* Atestări documentare: *Negură*, nepotul Andreicăi (1608), *Negură*, pârgar (1774), *Negureana*, sora lui Giurgea comis (1548). **Nică** (Copăceni), hipocoristic al lui *Ionică*, acesta derivat cu suf. *-ică* de la *Ion*. Din aceeaşi familie onimică fac parte antroponimele *Nelu, Nelea, Nicu, Nicuşor, Niţă, Nuţă, Nuţu.* Atestat documentar *Nica*: *Nica*, slugă domnească (1495), *Nica*, soţul Anei (1527), *Nica Ţopa* din Pietrişul de pe Chigheci (Tigheci, 1546), *Nica* din Drăgăneşti, hotarnic (1579), *Nica*, postelnic (1619).

Oboroc (Heciul Nou, Mărineşti), supranume sau poreclă la origine: *Oboroc* < *oboroc* „vas de o anumită capacitate folosit ca unitate de măsură pentru cereale

BDD-A6776 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

sau pentru păstrarea acestora", „vas de piele fără fund cu care se prind peştii", „(fig.) om mic de statură şi gras". Derivate: *Oborocea, Oboroceanu.* Este rar atestat în documente. **Ojog** (Bălăşeşti), poreclă la origine: *Ojog* < reg. *ojog* „cociorva, vătrar", „(fig.) om înalt şi subțire". Nu dispune de atestări documentare vechi. **Ojovan** (Coşcodeni), probabil, derivat cu suf. *-an* de la top. *Ojovul (Ojova)*. Comp. numele unui sat *Ojovul,* din Bucovina, menționat într-un document din 1738. **Oleinic** (Drăgăneşti, Dumbrăveni), antroponim de origine ucraineană: *Oleinic* < ucr. *олійник* „persoană care se ocupă cu fabricarea uleiului", „proprietar al unei prese de ulei". Corespunde num. pers. rom. *Oleieru, Oloieru, Uleieru.* **Onceanu** (Bilicenii Vechi, Pepeni, Sângerei, Sângereii Noi), derivat cu suf. *-anu/ -eanu* de la *Oncea (Onciu)*, acesta hipocoristic al lui *Ioncea (Ionciu)*. Vezi şi *Onciu.* Atestări documentare: *Onceanu* din Tecuci (1603), *Onceanu*, pitar (1713), *Sava Onceanu* (1762). **Onciu**, var. *Oncea* (Copăceni, Mărineşti, Pepeni), identic cu hipocoristicul *Onciu (Oncea)*, rezultat prin prescurtarea lui *Ionciu (Ioncea)*, acesta derivat de la *Ion*. Atestări documentare: *Oncea*, slugă domnească (1483), *Oncea*, tatăl lui Donea (1593), *Onciul*, vătăman (1586), *Onciul*, pârcălab de Roman (1591), *Onciul*, diac (1604), *Onciul Vrânceanu* (1605, 1621). **Onică** (Coşcodeni), hipocoristic al prenumelui *Ionică* sau derivat cu suf. *-ică* de la antrop. *Onea.* Din aceeaşi familie onimică fac parte num. pers.: *Onea, Onu, Onaş, Onaşcu, Oncu, Onciu, Oncilă, Oncioiu, Onoiu, Onucă, Onuş, Onilă, Oniță.* Atestări documentare: *Onica*, slugă domnească (1429, 1432), *Onica*, fratele lui Mândrea (1493), *Onica Muşat*, vornic (1569), *Onică* din Oniceni (1490). **Opalcă**, var. *Opalcu* (Copăceni), supranume sau poreclă la origine: *Opalcă* < reg. *opalcă* „traistă din pânză de sac, cu gura largă şi cu fundul strâmt, în care se dă mâncare la un cal; raptug". Nu dispune de atestări documentare. **Osoianu** (Copăceni), derivat cu suf. *-an(u)* de la top. *Osoi*, acesta fiind la origine un termen entopic: reg. *osoi* „partea de deal sau de munte aflată mereu în umbră, dinspre miază-noapte". Comp. top.: *Osoi*, munte în jud. Bacău, *Osoiu*, munte în jud. Suceava. Munți şi dealuri cu denumirea *Osoi* se întâlnesc frecvent în regiunile Carpaților Orientali. **Oşlobanu** (Chişcăreni), probabil, derivat cu suf. *-an(u)* de la un top. *Oşlobu*, a cărui etimologie nu a fost încă identificată. Variante: *Oşloban, Ojloban.* Comp. denumirea unui sat *Oşlobeni* din jud. Neamț.

Paicu, var. *Paic, Peic* (Țâpleşti), supranume la origine: *Paicu* < term. *paic* „soldat din garda personală a domnitorului", prin extensiune „sol domnesc", „curier". Nu se exclude şi originea slavă a antroponimului (comp. bg. *Paico,* scr. *Pajko*, hipocoristice ale lui *Pavel*). Atestări documentare: *Paicu*, hotarnic (1624), *Ionaşco Paicul (Peicul),* pârcălab de Neamț (1591), *Paicu* din Viprova, ținut. Orhei (1717). **Palade** (Bălăşeşti, Chişcăreni), identic cu prenumele *Paladie*, acesta de origine greacă: *Palládios*, inițial un adjectiv cu semnificația „referitor la Pallas", epitet al zeiței Pallas Atena, zeița fertilității, a înțelepciunii, ocrotitoarea legilor şi a ordinii. A pătruns în onomasticonul creştin datorită cultului unui sfânt grec din sec. IV-V. Atestări documentare: *Paladi* din Cârligătura (1600), *Palade*, martor din Copăceşti (1623), *Paladie*, vel vistiernic în ținut. Orhei (1630), *Păladi,* vornic de Sămăşcani, ținut. Orhei (1724), *Antohi Paladi* din Chişinău (1774), *Constantin Paladi*, vel vornic (1792). **Panaghiță** (Chişcăreni), derivat cu suf. *-iță* de la *Panaghiu*, acesta explicat prin gr. *Panagios (Panagiótes*, derivat de la *panagia* (pronunțat cu *ghi*) „preasfânta", epitete ale Fecioarei Maria). Documentele

BDD-A6776 © 2013 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

vechi atestă antroponimele: *Panaghiot*, stolnic (1591), *Panaiot*, pârcălab de Roman (1622), *Hagi Panait*, mare şetrar (1669), *Andrei Panait* din Pelinii, ţin. Greceni (1774), *Iordachi Panaite*, paharnic în ţin. Orhei (1811). **Pasat** (Drăgăneşti), supranume sau poreclă la origine: *păsat* „seminţe de mei (adesea decorticate şi pisate)", „porumb mărunţit, măcinat; crupe de porumb". Un *Păsăţel*, tatăl lui Pătraşco, este menţionat în 1622, iar *Ioniţă Păsat,* din Târgul Botoşeni, la 1774. *Păsăţel* reprezintă derivatul diminutival, cu suf. *-el*, al lui *Pasat (Păsat)*. **Paşa** (Bursuceni, Cubolta), antroponim cu etimologie multiplă: 1. bg. *Paşa*, diminutiv al lui *Pavel* sau *Pascal;* 2. tc. *paşa* (în Imperiul Otoman) „guvernator al unei provincii; paşă"; 3. *Paşa*, hipocoristic al pren. fem. *Parascovia.* Comp.: bg. *Paşa, Paşo, Paşov, Paşovski, Paşev, Paşka,* rus. *Paşkov,* pol. *Paszka.* Atestări documentare: *Paşa*, tatăl lui Sima şi Olenei din Petricani (1546), *Paşco*, diac, grămătic (1432, 1436-1438), *Paşco*, fiul lui Paşco, stăpân în Păşcani (1490), *Paşco,* pârcălab de Neamţ (1558-1570).

Păscaru, var. *Pascaru* (Dumbrăviţa, Rădoaia), supranume la origine, arătând ocupaţia purtătorului. În materialele recensămintelor vechi termenul *păscar* (*pescar*) adesea însoţeşte numele unor locuitori: Ursul, *păscar* din Preuteşti (1774), Grigori, *păscar* din Păstrăveni (1774), Grigoraş, *păscar* din Gârcina (1774). **Pătraşcu** (Drăgăneşti, Heciul Nou, Mărineşti), derivat cu suf. *-aşcu* de la *Pătru*, variantă a lui *Petru*, acesta de origine greacă: *Pétros* < gr. *pétros* „piatră". *Pătru* stă şi la baza antroponimelor: *Pătran, Pătraş, Pătrăşcanu, Pătruş, Pătruţ.* E frecvent atestat în documentele vechi: *Pătraşco*, fratele lui Ivaşco Popovschi (1470), *Pătraşco*, pitărel (1517), *Pătraşco*, uricar (1604), *Pătraşco Ciogolea*, pârcălab de Orhei (1603-1619), *Pătraşcu*, vinde o parte din Holohoreni (1577), *Pătraşcul*, fiul lui Danciul Rusu (1456-1462). **Pândaru** (Dumbrăviţa), supranume la origine, arătând ocupaţia sau atribuţia purtătorului: *Pândâr* < apel. *pândar* „paznic de câmp (la o vie, la o livadă etc.)", „strajă, santinelă (în armată)". Un Ioniţa, *pândar* din Rogojeni, e menţionat în 1723.

Pântea (Pepeni, Răzălăi), variantă nazalizată a prenumelui *Pantea*, acesta prescurtare a lui *Pantelimon*, continuator al gr. *Panteleémon*, explicat prin *pant* „tot (a tot)" şi *eleémon* „milos", „binefăcător", deci „a tot milostivul". S-a răspândit la popoarele creştine prin cultul unui mare martir, considerat făcător de minuni şi ocrotitor împotriva trăsnetelor şi a pojarului, celebrat în bisericile creştine la 27 iulie, în popor sărbătoarea fiind denumită *Pintilie călătorul.* Antroponimul discutat este frecvent atestat în documentele vechi: *Pantea*, fiul lui Andrei (1533), *Păntea*, nepotul lui Toader Bubuiog logofătul (1594), *Pântea*, diac (1600), *Pântea*, şoltuz de Orhei (1608), *Pântea*, aprod (1615), *Pântea Cozonac* din Iaşi (1618). **Pânzaru,** var. *Pânzari* (Rădoaia, Sângerei), supranume la origine, referindu-se la ocupaţia purtătorului: *pânzar* „fabricant sau vânzător de pânzeturi". Această ocupaţie a unor locuitori este vizată de recensămintele vechi: Andrei, *pânzar* din Ţăbucani (1774). **Pâslaru** (Bilicenii Vechi, Heciul Nou, Slobozia-Măgura), supranume la origine, onimicul referindu-se la ocupaţia purtătorului: *pâslar* „fabricant de pâslă", „meşteşugarul care confecţionează încălţăminte de pâslă". Documentele vechi adesea menţionează această ocupaţie a locuitorilor: Grigoraş, *pâslar* din Podoleni (1774), Vasile, *pâslar* din Târgul Piatra (1774), Grigore, *pâslar* din Moşoteşti (1774).

BDD-A6776 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

Pogor (Chişcăreni), explicat prin top. *Pogor* (< entop. *pogor* „coborâş"), dar şi prin postverbalul *pogor* (de la *a pogorî*), avându-se în vedere, conform tradiției creştine, „pogorârea din ceruri a sfântului duh". Derivate: *Pogoran, Pogoreanu.* **Pojar** (Cozeşti, Sângerei, Sângereii Noi), supranume sau poreclă la origine, onimicul fiind legat de o anumită trăsătură de caracter al purtătorului sau de un anumit caz, de o întâmplare din viața persoanei desemnate – „fire aprinsă, iute, avană", „incendiu". Atestări documentare: *Pojar*, frate cu Tăbuci din Cobâle (1472), *Luca Pojar* (1581), *Mihul Pojar*, slugă domnească (1491, 1536-1581), *Petrea Pojar* (1535-1581). **Posteucă** (Cubolta), supranume sau poreclă la origine: *Posteucă* < reg. *posteucă* „lemn scurt şi gros folosit la ridicarea unei greutăți", „proptea". Un *Sava Posteucă*, pitar din Bălți, e menționat în 1832. **Postolache,** var. *Postolachi* (Biruința, Sângerei), reprezintă o formă prescurtată prin afereza lui *a* inițial a antrop. *Apostolache*, acesta derivat cu suf. *-ache* de la *Apostol*, nume creştin de origine greacă (*Apostolos* „trimis", „sol"). Atestări documentare: *Postolache Pan*, martor în Sfatul Domnesc (1604, 1610), *Postolachi*, pârcălab de Orhei (1610, 1618), *Postolachi*, sin Enachi (1780), *Sandul Postolache* (1805). **Postoroncă** (Dumbrăvița), supranume sau poreclă la origine, având ca bază de formare reg. *pastoroncă* „ştreang", „curea de piele cu care se leagă huluba de ham". Nu dispune de atestări documentare vechi. **Prescură** (Prepelița), reprezintă la origine termenul *prescură* „pânişoară folosită în ritualul creştin ortodox, din care se pregăteşte cuminecătura şi se taie anafora". Derivate: *Prescureanu, Prescurnicu, Prescurniceanu.* Atestări documentare: *Vasile Prescurnicer* din Costiceni, ținut. Hotin (1774), Ion sin *presurniceriu* şi Ilie zet *prescurniceriu*, ambii din acelaşi sat Costiceni, ținut. Hotin (1774). **Prescureanu** (Chişcăreni), derivat cu suf. *-eanu* de la antrop. *Prescură*, acesta format de la termenul *prescură.* A se vedea şi *Prescură.* **Prisăcaru,** var. *Prisăcari* (Chişcăreni, Cubolta, Slobozia Măgura), supranume la origine, arătând ocupația posesorului. Recensămintele vechi menționează pentru unii locuitori această ocupație: *Ion, prisăcar* din Mogoşeşti (1774), *Iacob al prisăcăriței* (1774). Tot aici e atestat un *Dumitraşco Prisăcăraş* din Clişcăuți (1774). **Prodan** (Bilicenii Vechi, Chişcăreni, Slobozia-Chişcăreni), nume de origine slavă, *pro dan* având semnificația „dat pentru credință", „consacrat credinței", „menit pentru biserică, mănăstire". Astfel îşi denumeau copiii credincioşii slavi pentru a-i ocroti de cele rele, de nenorociri, de boli. Să se comp. bg. *Prodan, Prodana, Prodanov, Prodanovici.* În antroponimia noastră *Prodan* este rostit, de obicei, cu **a** accentuat. Atestări documentare: *Prodan*, tatăl lui Tador (Teodor) diac (1447), *Prodan*, diac (1601), *Prodan*, fiul lui Ionaşco (1601), *Crăciun Prodan*, fiul lui Ion Prodan (1605), *IonProdan*, fiul lui Prodan cel bătrân (1605), *Todor Prodan*, pisar (1445-1467). **Pulbere** (Cubolta, Mărineşti), supranume sau poreclă la origine: *Pulbere* < apel. *pulbere* „praf, colb", „praf de puşcă". Un *Toader Pulbere*, vătaf de Pulbereni, ținut. Lăpuşna, e menționat în 1807.

Racoviță (Dumbrăvița), antroponim de origine slavă. Comp.: bg. *Racov, Racovski,* pol. *Rakowski, Rakowicz, Rakowietski.* Atestări documentare: *Racoviță Cehan*, mare logofăt (sec. XVII), *Mihai Racoviță* (sec. XVII), *Ion Racoviță*, vel ceaşnic (1679), *Iancu Racoviță*, spătar (1796). **Radu** (Sângerei), de origine slavă, etimonul *Rad* fiind un hipocoristic al lui *Radomir* sau *Radoslav*, acestea conținând prim componentul *rad* (sl. *pað* „bucuros, vesel"). Comp.: bg. *Rada, Raden, Radena, Radov,* rus. *Radenici, Radov,*

BDD-A6776 © 2013 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

Radovski, scr. *Radevici, Radovici.* Atestări documentare: *Radul*, grămătic (1429), *Radul Gangur*, pârcălab de Orhei (1455-1493), *Radul*, jude (1437), *Radul*, păharnic (1588), *Radul,* pârcălab de Neamț (1615). **Răciulă**, var. *Răcilă* (Chişcăreni, Drăgăneşti, Slobozia-Chişcăreni), într-un caz, *Răciulă* e considerat o variantă a lui *Răcilă*, acesta fiind explicat prin apel. *răcilă* „unealtă cu care se prind racii" şi, în alt caz, comparat cu *răciună* „nume dat mai multor plante". Nu se exclude însă şi alte etimologii: 1. *Răcilă*, derivat cu suf. *-ilă* de la antrop. *Racu;* 2. *Răcilă*, derivat cu acelaşi sufix de la un eventual *Recea (Răcea), Răciulă* fiind într-adevăr o variantă a lui *Racilă.* Un *Răcilă* din Miletin, tatăl lui Ion din Hârlău, e menționat într-un document din 1490. Să se compare şi denumirea satului actual Răciula (rn. Călăraşi), unde se află Mănăstirea Răciula, aceasta menționată în documentele vechi Schitul Răcila (1808). **Rădiță** (Bilicenii Vechi, Chişcăreni, Cubolta), derivat cu suf. *-iță* de la *Radu*, acesta un hipocoristic al antroponimelor slave *Radomir, Radoslav.* Vezi şi *Radu.* Alte derivate de la *Radu: Rădeanu, Rădescu, Răducanu, Răducă, Răduță, Rădulesu.* Un *Pavel Rădiță* e menționat într-un document din 1789. **Răileanu** (Bobletici, Bursuceni, Chişcăreni, Cubolta, Dumbrăvița), supranume la origine, arătând proveniența locală a purtătorului: *Răileanu* < apel. *răilean* „locuitor dintr-o raia" < *raia* (pl. *raiale*) „teritoriu ocupat şi administrat de turci", cu suf. *-eanu.* Antroponimul *Răileanu* capătă răspândire în Moldova după ocuparea de către turci a cetății Hotinului (1713) şi transformarea ținutului Hotin în raia turcească (1715). Atestări documentare: Radu sin *railean* (1774), Ioniță sin *raelean* (1774), *Gavril Răileanu* din Fărcăşani (1787).

Răzlog (Chişcăreni, Copăceni, Mărineşti), supranume sau poreclă la origine: *Răzlog* < reg. *răzlog* „despicătură lungă din trunchiul unui copac", „bucată de lemn folosită ca bază despărțitoare în cadrul unui loc sau spațiu", „par de gard", „țăruş". Un *Paşco Răzlog*, stăpân în Hotceani, e atestat în 1546. **Rebeja**, var. *Rebegea* (Drăgăneşti), are drept bază de formare radicalul verbului *a rebegi,* cu suf. *-a/-ea*, onimicul având semnificația de origine „rebegitul, amorțitul (de frig)". Un *Gavrilă Răbegea*, martor de Oteşti, e menționat într-un document din 1628. **Ropot** (Pepeni), derivat cu suf. *-ot/-ută* de la un *Ropa,* hipocoristic slav al lui *Meropa*, acesta de origine greacă (*Merops, Meropes*, prenume în mitologia antică). Alte derivate de la *Ropa*: *Ropcea, Ropotă, Ropotan, Ropoteanu, Ropoțel.* **Roşca** (Biruința, Sângerei), formație onimică cu suf. *-că(-ca)* de la adj. *roş*, antroponimul *Roşcă* (*Roşcu*) referindu-se inițial la o persoană cu tenul feții sau cu părul roşcat. Termeni cromatici la origine reprezintă şi num. pers.: *Albu, Bălan, Laiu, Negru.* Derivate de la *Roşca*: *Roşcanu, Roşcăneanu, Roşculeț, Roşculescu.* În documentele vechi numele discutat apare menționat destul de frecvent: *seliştea lui Roşca*, pe Smila (1436), *Oană Roşca*, grămătic (1439), *Roşca*, logofăt (1592), *Roşca*, pârcălab de Hotin (1618), *Constantin Roşca*, mare vornic în Țara de Jos (1616-1622), *Oană Roşca* din Păhărniceni (1774). **Rudeanu** (Pepeni, Rădoaia), derivat cu suf. *-anu/-eanu* de la *Rudea (Rudu).* Pentru alte explicații etimologice a se vedea şi *Rudei. Popa Rudeanu* din Văscăuți e menționat în documentul din 1772. **Rudei** (Sângerei), derivat cu suf. *-ei* de la *Rudea* (*Rudu*), acesta la origine un hipocoristic slav (comp.: bg. *Ruda, Rudjo,* pol. *Rudy*, ucr. *Rudii, Rudenco*) sau o formație pe teren propriu de la reg. *rudă* „prajina", „oişte". Un *Simeon Rudei*, răzeş din Pătrăşcani, e menționat într-un document din 1792. **Rusnac** (Chişcăreni, Sângerei), formație onimică de origine ucraineană, aici dedus din *Rusineac*, explicat prin etnon. *rusineac*

BDD-A6776 © 2013 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

(< *rusin* + suf. *-eac*) „rus de etnie”, antroponimul fiind adaptat prin reducere fonetică în limba noastră. Atestări documentare: *Rusin*, martor în Cotnari (1606), *Ionaşco Rusnacul* din Iaşi (1608), *Simion Rusinovschi (Rusănovschi)* din Ruseni, ţin. Hotin (1610, 1617), *Andrei Rusnac* şi *Simion Rusnac* din Târgul Hotin (1774).

Sandu (Sângerei, Ţipleşti), hipocoristic al alui *Alexandru*, acesta considerat de origine greacă: *Aléksandros* „apărător al oamenilor”. Derivate de la *Sandu: Sanda, Săndel, Săndică, Săndu̯ţ, Săndulache, Sănduleac, Sănduleanu, Săndulescu.* Atestări documentare: *Sandul*, văr cu Ioniţa Caţer (1551), *Sava Sandul*, stolnic (1560), *Sandul Zdrobeş* (1622), *Sandul*, armăşel din Colunești, ţin. Lăpuşna (1743), *Sandu*, medelnicer (1810). **Sasu** (Bilicenii Vechi, Mărineşti), antroponim la origine: *Sasu* < etnon. *sas* „persoană aparţinând populaţiei germane din unele regiuni ale Transilvaniei, colonizate de regii unguri în sec. XII-XIII”. Derivate: *Săseanu, Săsescu.* Comp. şi denumirea unui sat *Săseni* din rn. Călăraşi. Atestări documentare: poienele *Sasului*, în lunca Siretului (1603), *Ionaşco Sasul* din Şendreni (1613). **Sava** (Dumbrăviţa), prenume la origine, explicat în mod diferit: 1. ebr. *Sabat* < *sabath* „zi de odihnă”; 2. ebr. *Sabba* „sihastru”; 3. arab. *Saba*, denumirea unui oraş din regiunea Mării Roşii. Devenit nume creştin, datorită cultului unor sfinţi *Sabba* (*Sabbas*), notat *Sava*, în zonele de influenţă a bisericii răsăritene, este răspândit la popoarele slave din sudul şi nordul Dunării. Derivate pe teren propriu: *Săveanu, Săvescu, Săvoiu, Săvulescu, Săvuţă. Sava* este menţionat deosebit de frecvent ca prenume în documentele vechi: *Sava*, călugăr (1443), *Sava*, fiul lui Giurgea (1495), *Sava*, stolnic (1514), *Sava*, diac (1589), *Sava*, pivnicer (1608), *Sava*, fratele lui Fărtat (1614), *Sava*, pitărel (1625). **Sănduleac** (Sângereii Noi), derivat cu suf. *-eac* de la *Sandu*, acesta fiind un hipocoristic al lui *Alexandru.* Vezi şi *Sandu.* Un *Pavel Sănduleac* hotarnic este menţionat într-un document din 1815. **Sărbuşcă** (Cubolta), supranume sau poreclă la origine: *Sărbuşcă* < apel. reg. *sărbuşcă* „mâncare făcută din zer şi mălai”. Un *Daniel Sărbuşcă* pitărel e menţionat într-un document din anul 1798. **Sânchetru** (Drăgăneşti), identic cu prenumele *Sânchetru (Sfântul Petru)*, nume rar în antroponimia noastră actuală, în trecut se dădea copiilor născuţi în ziua de *Sf. Petru*. Să se compare şi alte nume legate de sărbătorile creştine populare: *Sângiors* (< *Georgius*), *Sânzian (< Ioanes, Iohanes), Sâmedru (< Demetrius), Sănicoară (< Nicolas)*. Un *Apostol zet lui Sâmpetru* din Zalucea, ţin. Hotin, e menţionat în 1774.

Scobioală (Copăceni), poreclă la origine: *Scobioală* a rezultat din sintagma *a scobi în oală*, prin contaminare, semnificaţia onimicului fiind „econom”, „zgârcit”, „lânceros”. Un *Gheorghiţă Scobioala*, rotar din Ghermăneşti, e menţionat într-un document din 1776. **Scorpan** (Chişcăreni), este comparat cu gr. *Scorpos*, dar şi cu apel. *scorpan* „un soi de peşte”, precum şi cu apel. *scorpie* „scorpion”. Atestări documentare: *Scorpan*, răzeş, martor la vânzarea unei moşii din ţin. Soroca (1792), *Scorpan*, la 1847 întăreşte copiile unor documente originale din 1614, 1624. **Scripcaru** (Chişcăreni, Heciul Nou), supranume la origine, arătând ocupaţia purtătorului: *Scripcaru* < reg. *scripcar* „lăutar care cântă la scripcă”. Recensământul populaţiei din anul 1774 menţionează frecvent această ocupaţie: Vasile *scripcar* din Chelemeşti, ţin. Hotin, Fedor *scripcariul* din Capeleuca, ţin. Hotin, Simion *scripcar* din Târgul Botoşani. **Scutelnic** (Drăgăneşti, Sângerei), supranume la origine: *Scutelnic* < *scutelnic* „(în perioada feudală) ţăran scutit de plata birului, în schimbul unor obligaţii faţă de domnie sau faţă de stăpânii de moşii”.

BDD-A6776 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

Atestări documentare: Dumitraşcu, *scutelnic* din Negrinți, ținut. Hotin (1774), Nicolae, *scutelnic* din Costiceni, ținut. Hotin (1774), Marin Căzacul, *scutelnic,* şi Simion butnariul *scutelnic* din Babini, ținut Hotin (1774). **Secrieru** (Sângerei), supranume la origine, arătând ocupația purtătorului: *Secrieru* < apel. reg. *secrier* „meşterul care face sicrie". Atestări documentare târzii: *Toma Secrieru* (1817), *Bantăş, secrier* (1865). **Siniţaru,** var. *Sâneţaru, Sâniţaru* (Chişcăreni), supranume la origine, derivat cu suf. *-ar(u)* de la term. *sineață (sâneață)* „armă de foc folosită în trecut", „puşcă cu fitil; flintă". *Sineţarii* sau *Sâneţarii* erau ostaşii din vechea armată românească care purtau aceste arme, precum şi meşterii care confecționau sau reparau sinețele.

Sofrone (Bursuceni, Coşcodeni, Dumbrăviţa, Flămânzeni), identic cu prenumele *Sofrone (Sofronie)*, în greaca veche *Sofron (Sofronos)*, derivat de la *sofrosyne* „înțelepciune", „seninătate", „prudență", cu sensul onimic „înțelept", „senin", „moderat". În onomastica creştină s-a răspândit datorită cultului mai multor sfinți. Atestări documentare: *Sofronie*, stareț, proegumen al Mănăstirii Vatoped (1560), *Sofronie*, fiul lui Toader (1590), *Sofronie*, arhimandrit (1606, 1617). **Solcan** (Chişcăreni, Sângerei), derivat cu suf. *-an* de la antop. *Solca.* Comp.: pol. *Solka,* bg. *Solka*, derivat cu suf. *-ka* de la *Solo (Sole)*, hipocoristic al lui *Soloman*. Vezi şi *Solomon.* Nu se exclude şi proveniența toponimică a num. pers.: *Solcan* < top. *Solca*, sat pe Solca, în ținut. Suceava, menționat în documente încă din sec. XIV-XV. Hidronimul *Solca*, de la care provine denumirea satului *Solca*, ar putea fi considerat un derivat de la radicalul *sol-* „sare", cu suf. *-ka*, în acest caz etimonul toponimic însemnând „râul (pârâul) sărat". Conform unui document din anul 1625, *solcanii*, călugării de la Mănăstirea Solca, primesc nişte bani de la Şeptelicioaie. **Solomon** (Cozeşti), reproduce prenumele biblic *Solomon*, acesta de origine ebraică, preluat în lumea creştină europeană prin intermediu grecesc (Solomón, Somolón) şi latin (Solomon), tradus prin „paşnic", „cel care asigură pacea". Acest nume l-a purtat înțeleptul rege al statului iudeu. Atestări documentare: *Solomon*, diac (1428), *Ion Solomon*, vistier (1570-1609), *Solomon*, jitnicer (1603), *Solomon*, pârcălab (1621). **Spănac** (Biruința), reproduce apel. *spănac* „plantă legumicolă cultivată pentru frunzele sale folosite ca aliment". Derivate: *Spanache (Spănache), Spănăchescu.* Atestări documentare: *Dumitraş Spănac* (1767), *Ion Spănac* din Balasineşti, ținut. Hotin (1774), Ilie zet *Spănac*, din Negrinți, ținut. Hotin (1774). **Spănache** (Pepeni), această formă ne sugerează etimologia: *Spănac* + suf. *-ache.* Vezi şi *Spănac.* Varianta Spănache ne orientează şi spre *Spânu*, acesta supranume sau poreclă la origine: *Spânu* < apel. *spân* „bărbat căruia nu-i creşte barbă pe față". Atestări documentare: *Ionaşco Spănachi* din Dănceni, ținut. Lăpuşna (1669), *Teodor Spânu*, martor la vânzarea unei părți de moşie din ținut Orhei (1811). **Spătaru** (Cubolta, Sângerei), supranume la origine: *Spătaru* < *spătar* „rang boieresc", „demnitar la curtea domnească, având sarcina de a purta sabia şi buzduganu domnului la ceremonii". Ca termen şi ca antroponim e frecvent atestat în documentele vechi: Costea, *spătar* (1431), Ion Salce, *spătar* în sfatul domnesc (1554), Dumitru, *spătar*, fiul lui Lupu *spătar* (1620), *Ştefan Spătaru* din Grumăzeşti, ținut Neamț (1774), *Constantin Spătarul* din Carlăcău, ținut. Hotin (1774), *Ioniță Spătariul* din Ruseşti, ținut. Hotin (1774).

Stamate, var. *Stamati* (Dumbrăviţa, Flămânzeni), nume de circulație în greacă (*Stamàtis*) şi bulgară (*Stamati*), prezent şi în antroponimia românească. Atestări

BDD-A6776 © 2013 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

documentare: *Stamate*, stolnic (1591), *Stamatie Grecul* din Lieşti, ţin. Lăpuşna (1609), *Stamatie*, sulcer din Bursuceni, ţin. Soroca (1611), *Stamati*, postelnic în ţin. Lăpuşna (1669), *Smaranda Stamati*, păhărniceasa, mama lui Constantin Stamati (1820). **Stanţieru** (Copăceni, Dumbrăviţa), supranume la origine, arătând ocupaţia purtătorului: *Stanţieru* < apel. reg. *stanţier* „persoană însărcinată cu paza şi întreţinerea unei staţii de drum” (< reg. *stanţie* + suf. *-(i)er*). Un *Niţă stanţier* din Făleşti e menţionat într-un document din anul 1816. **Staşcu,** var. ucr. *Staşco* (Biruinţa), este un hipocoristic al lui *Anastaşcu*, formaţie cu suf. *-aşcu* pe baza pren. *Anastasie*, explicat prin gr. *anástasis* „înviere”, „învierea lui Hristos”. Vezi supra *Năstase* şi *Nastasiu.* **Stavăr** (Sângerei), nume calendaristic la origine: *Stavăr* (*Staver, Stavru*) < gr. *Stavros* < apel. gr. *stávros* „cruce”. Atestări documentare: *Stavăr*, stăpân pe o poiană (1555), *Stavăr*, din Oleşeşti (1607), *Stavăr*, vătaf (1617), *Stavăr*, pârcălab (1618), *Enache Stavăr*, răzeş din Şofrâncani (1746), *Stavru*, vornic de poartă (1786). **Stănilă** (Bursuceni, Chişcăreni, Cozeşti, Dumbrăviţa), derivat cu suf. *-ilă* de la *Stan*, acesta considerat un hipocoristic al lui *Stanislav* sau *Stanimir.* Comp. bg. *Stan, Stana, Stanev, Stanov.* Atestări documentare: *Stănilă,* slugă domnească (1503), *Stănilă*, fiul Anuşcăi (1570), *Stănilă*, şoimaru (1585), *Stănilă*, hotnog (1609), *Ivaşco Stănilă*, stăpân în Giumătăţeni (1634), *Ioniţă Stănila*, pretendent la o parte de moşie în Gangura, ţin. Lăpuşna (1754). **Stăvărache,** var. *Stăvărachi* (Bălăşeşti, Sângereii Noi), derivat cu suf. *-ache* de la *Stavăr*, prenume de origine greacă: *Stavros* < gr. *stávros* „cruce”. Vezi şi *Stavăr.* Atestări documentare: *Vasile Stăvărache*, birnic din Godineşti, ţin. Cernăuţi (1772-1773), *Ierei Stăvărachi*, din Visterniceni (1785), *Ionuţ Stăvărache* (1835). **Stârcea** (Sângerei), derivat cu suf. *-ce(a)* de la antrop. *Stârcu*, acesta fiind la origine un supranume sau poreclă: *Stârcu* < apel. *stârc* „pasăre de baltă; bătlan”. Atestări documentare: *Stârcea*, martor în sfatul ţării (1515-1523), *Stârcea*, diac (1561, 1570), *Ion Stârcea*, stolnic, apoi pârcălab de Hotin (1528, 1547-1560), *Mihul Stârcea*, pârcălab de Cetatea Albă (1528, 1560, 1579). **Steţcu** (Copăceni), nume de origine slavă, aici *Steţco* fiind considerat un hipocoristic diminutival al lui *Stepan.* Comp.: ucr. *Steţko,* bg. *Steţko, Stefko.* Frecvent atestat în documentele vechi: *Steţco*, martor în Sfatul Domnesc (1435, 1444), *Steţco,* pisar (1446, 1452), *Steţco*, diac (1546), *Steţco*, negustor de Liov (1608, 1609). **Sticlaru,** var. *Steclaru, Steclari* (Sângereii Noi), supranume la origine, arătând ocupaţia purtătorului: *Sticlaru* < *sticlar* „muncitor la o fabrică de sticlă”, „meşterul care taie sticla pentru geamuri”. Recensământul populaţiei Moldovei din anul 1774 înregistrează în or. Iaşi mai mulţi meşteri sticlari: Iacob *steclar*, Moscu grec *steclar*, Izdrail *steclar*, Leiba Şchiopu *steclar* ş.a.

Stoian (Sângereii Noi), prenume la origine, preluat de la o populaţie slavă. Comp.: bg. *Stoian, Stoiana,* scr. *Stoian.* Atestări documentare: *Stoian*, tatăl Maicolei (1418), *Stoian Procelnicul*, postelnic (1462, 1490), *Stoian*, fiul lui Dărman (1499), *Stoian*, uşer (1615), *Stoian*, vornic de Păşcani, ţin Orhei (1724), *Dumitru Stoian* (1751). **Stroici** (Bălăşeşti), derivat cu suf. *-ici* de la *Stroie*, antroponim de origine slavă (*Stroje*) sau nume personal gata format preluat de la slavi (bg., rus. *Stroici*). Atestări documentare: *Stroici*, boier (1425), *Stroici*, vistier (1587), *Ion Stroici*, logofăt (1555), *Simion Stroici*, vistier (1560, 1623), *Stroici*, logofăt în ţin. Orhei (1604). **Stroiescu** (Bilicenii Vechi, Heciul Nou), derivat cu suf. *-escu* de la *Stroie*, prenume slav (*Stroje*), hipocoristic al lui *Stroimir* „ziditorul lumii”. În documentele vechi frecvent este atestat antrop. etimon *Stroie: Stroie*,

BDD-A6776 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

slugă domnească (1400), *Stroie*, boier, stăpân în Rohtineți (1438), *Stroie Faur*, stăpân în Osmeleşti (1522). Documentele orheiene amintesc şi de *Stroiescu*: *Stroiescu*, biv comis (1732), *Crăste Stroiescu*, hotarnic (1751). **Stratan**, var. *Strătan* (Cozeşti, Sângereii Noi), derivat cu suf. *-an* de la *Stratu*, acesta reprezentând un nume rezultat prin trunchierea prenumelor creştine de origine greacă (*Kallistratos, Eustratios* sau *Eustratos, Stratilatis)*. Vezi şi *Stratu.* Atestări documentare: *Iftodi Strătan* (1728), *Alexandru Strătan* şi *Nanie Stratan*, martori hotarnici în ţin. Orhei (1758), *Ion Strătan*, hotarnic (1786). **Stratu** (Biruința, Prepelița), nume trunchiat de la *Calistrat, Eustratie* sau *Stratilat*, acestea fiind considerate de origine greacă (*Kallistratos, Eustratios* sau *Eustratos, Stratilatis)*. Atestări documentare: *Stratul*, hotarnic din Dorohoi (1520), *Stratul*, păharnic (1616), *Stratul*, fiul Maricăi (1621), *Stratul*, uricar (1666), *Stratul*, stăpân al unei părți de moşie în ţin. Orhei (1721). **Strătescu** (Sângereii), derivat cu suf. *-escu* de la *Stratu*, nume ce prezintă o formă trunchiată a unui prenume de origine greacă: *Calistrat* (gr. *Kallistratos*)*, Eustratie* (gr. *Eustratios* sau *Eustratos*)*, Stratilat* (gr. *Stratilatis)*. Din aceeaşi familie onimică fac parte nume. pers.: *Stratan (Strătan), Strătică, Strătilă, Strătiță, Strătuță.*

Şargu (Cubolta), poreclă la origine: *Şargu* < adj. *şarg* „cu părul galben-deschis”, substantivizat – „bărbat cu părul de pe cap de culoare galbenă-deschisă”. Face parte din aceeaşi serie cu *Albu, Bălan, Laiu, Negru* ş.a. Nu dispune de atestări documentare vechi. **Şendrea** (Sângerei), antroponim de origine ungară, aici onimicul având forma *Sándor* „Alexandru” (pronunțat *Şandor*). Atestări documentare: *Şandru*, diac şi grămătic (1443-1449), *Şandru*, pârcălab de Roman (1479-1520), *Şăndre*, fiul lui Dragoş (1528), *Apostu Şendre*, răzeş de moşie în ţin. Orhei (1805). **Şeptelici** (Cubolta), prenume la origine, fiind legat cu vechea tradiție populară de a da nume copiilor în ordinea în care s-au născut: *Şeptelici* < numer. *şapte* + suf. *-ici*, onimicul însemnând „al şaptelea copil născut în familie”. Atestări documentare: *Şaptelici*, armaş, fiul Stancăi (1587-1589), *Şaptelici* din Vascăuți (1610), *Şeptelici* bătrânul (1610, 1617), *Şeptelici*, hatman (1620-1625). Să se compare denumirea unui sat Şeptelici din rn. Soroca, notat în documente *Septeliceni*, fondat de armăşelul *Şeptelici* pe „un loc de pustie” întărit demnitarului de către Petru Vodă Şchiopul în 1588, pentru „dreapta şi credincioasa sa slujbă față de domnie”. **Şoimaru** (Alexăndreni), supranume la origine: *Şoimaru,* derivat cu suf. *-ar* de la apel. *şoim*, onimicul desemnând: 1. „persoană care creşte sau dresează şoimi pentru vânătoare”; 2. „persoană care vânează cu ajutorul şoimilor”. Derivate: *Şoimăreanu, Şoimărescu.* Atestări documentare: *Şoimariul* din Verpca, ţin. Orhei (1741), *Toader Şoimar* din Cornova, ţin. Orhei (1774), *Constantin şi Vasile Şoimaru* din Brânzeni, ţin. Hotin (1774), *Niță Şoimaru*, prisăcar din Şoltoaia (1790). **Şoimu** (Prepelița), supranume la origine: *şoimu* < apel. *şoim* „pasăre răpitoare care se hrăneşte cu pradă vie”, fig. „bărbat curajos, viteaz, semeț”. Derivate: *Şoiman, Şoimaru, Şoimescu, Şoimulescu.* Atestări documentare: *Şoimu* cel bătrân din Becheni, ţin. Chigheci (1608, 1609), *Vasile Şoimu*, fiul lui Petru pârcălab (1597, 1602), *Pantea Şoimu*, şetrar din Cozmeşti (1759). **Şpac** (Chişcăreni), nume de familie de origine ucraineană: *шпак* „graur”; comp. antrop. ucr. şi rus. *Şpakov, Şpacovici, Şpakovski.* Dispune de atestări documentare din sec. XVIII-XIX. **Ştefu** (Alexăndreni, Sângerei), prenume la origine, hipocoristicul lui *Ştefan*, acesta preluat din calendarul creştin greco-slav: *Stephanos* < gr. *stephanos* „coroană”. Atestări documentare: *Ştefu*l, pârcălab de Hotin

BDD-A6776 © 2013 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

(1476-1513), *Ştefu*l, slugă domnească, vinde o parte moşia Cobăceni (astăzi Copăceni) de pe Ciuluc lui Nistor Ureche (1604), *Ştefu*l *Şoldan*, nepotul lui Crăciun aprod (1617). **Şuiu** (Bilicenii Noi), nume de poreclă sau supranume la origine: *Şuiu* < adj. *şui* „strâmb", „diform", dar şi cu sens pozitiv – „zvelt", „subţire". Un *Pavăl Şuiu*, cărăuş din Vădeni, e menţionat într-un document din anul 1765.

Tabarcea, var. *Tăbarcea, Tăbârcea* (Bilicenii Vechi, Sângerei), la origine un postverbal de la reg. *a tăbârci* „a duce, a purta în braţe sau în spate o greutate mare", onimicul reprezentând un supranume sau o poreclă. Nu dispune de atestări documentare vechi. **Talmaţchi** (Bilicenii Vechi), derivat slav cu suf. *-schi* de la *Talmaci*, acesta la origine un supranume: *Talmaci (Tălmaciu)* < apel. *talmaci* „interpret, traducător", „comentator". Vezi şi *Tălmaciu*. **Taran** (Sângerei), probabil e un nume de persoană preluat din limbile slave. Comp.: bg. *Taran, Tarangiev, Taranovscki,* pol. *Taran,* rus. *Taran, Taranovski,* ucr. *Taran, Taranjko*. Un *Serafim Taran* e menţionat într-un document din anul 1793. **Tăietu** (Chişcăreni, Copăceni), supranume sau poreclă la origine: *Taietu* < *taiet (tăiat)*, adjectiv participial substantivizat, onimicul referindu-se la un semn pe faţa sau pe corpul posesorului, produs în urma unei tăieturi sau, într-un anumit caz, la o întâmplare din viaţa acestuia. Să se compare şi alte antroponime de acest fel: *Ciuntu, Junghietu, Retezatu, Ruptu.* **Tălmaciu,** var. *Talmaci* (Chişcăreni), supranume la origine: *Tălmaciu* < apel. *tălmaci*, interpret, traducător", „comentator". Atestări documentare: *Toader Tălmaciu*, pârcălab de Roman (1597), *Ion Tălmaci* din Iaşi (1610, 1622), *Vasile Tălmaci*, martor la vânzarea unei moşii din Stroieşi şi Mohorâţi (1617, 1624), *Tălmaci*, vel comis, martor la vânzarea unei părţi de moşie din Sămaşcani, ţin. Orhei (1657). **Tăureanu** (Dumbrăviţa, Flămânzeni), derivat cu suf. *-eanu* de la top. *Tăura* (*Tăuri*), sat în rn. Sângerei, onimicul arătând iniţial originea locală a posesorului. Să se compare şi alte nume de familie provenite de la nume de localităţi: *Bălţeanu, Cubolteanu, Iezăreanu, Izvoreanu, Orheianu, Soroceanu, Trifăuţeanu*. **Târsină** (Copăceni, Pepeni, Sângereii Noi), supranume sau poreclă la origine: *Târsină* < apel. *târsină* „împletitură din păr negru de cal, din care se fac nojiţe pentru opinci, frânghii etc.". Un *Nicoriţă Târsină* e menţionat documentar la 1806. **Târziu** (Pepeni), supranume sau poreclă la origine: *Târziu* < adj. *târziu*, onimicul referindu-se la momentul întârziat al venirii pe lume al unui copil mult aşteptat într-o familie. Comp. un loc (sau sat) „unde a fost Târziul", cnez de Târzii (1531), precum şi o comună *Târzieni* din actualul rn. Orhei, şi acesta de origine antroponimică. **Teacă** (Alexeuca, Biruinţa), supranume sau poreclă la origine: *Teacă* < apel. *teacă* „toc în care se introduce lama unei săbii sau a unui cuţit", onimicul referindu-se la o trăsătură de caracter al posesorului. Un *Simion Teacă* e menţionat într-un document din 1793. **Teleucă** (Copăceni, Sângerei), derivat diminutival cu suf. *-ucă* de la *Telea (Tele)*, acesta fiind un hipocoristic al lui *Pantelimon.* Atestări documentare: *Petrică Tele*, fiul Muşei (1527), *Telea*, stolnic (1602), *Tele*, martor în Găneşti (1616), *Grigţcu Teleucă*, cărăuş din ţin. Hotin (1774).

Teslaru (Prepeliţa), supranume la origine, arătând ocupaţia de bază a posesorului: *Teslaru* < *teslar* „dulgher" < *teslă* „unealtă cu coada scurtă, cu tăiş lat şi curbat, folosită de dulgheri" + suf. *-ar.* Alte variante şi derivate cu acelaşi radical: *Teslariu, Teslăraşu, Teslăreanu.* Recensămintele din anii 1772-1773 şi 1774 înregistrează frecvent numele de ocupaţie discutat: Mardari, *teslar* din Batoşeni, Iacob, *teslar* din Corostăuţi, ţin.

BDD-A6776 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

Hotin, Maxim, *teslar* din Iaşi. **Timofei** (Ţipleşti), reprezintă varianta slavă a numelui de persoană *Timofei*, acesta de origine greacă (*Timothéos* < gr. *timo, timao* „a onora” şi *Théos* „zeu”, „Dumnezeu”). Atestări documentare: *Timoteu* (1490, 502), *Timotei* (*Timoftei*), egumen al Mănăstirii Tazlău (1491). **Tiron** (Bilicenii Noi, Cubolta), reproduce prenumele de origine latină *Tironis*, o formaţie pe baza subst. *tiro, tironis* „recrut”. Un secretar şi scrib al lui Cicero purta numele *Tullius Tiron.* Atestări documentare: *Tiron*, slugă domnească (1552, 1554), *Tiron Ştefănescu*, martor la vânzarea unei părţi de moşie (1603), *Tiron* din Izbişte, ţin. Orhei (1607), *Tiron*, aprod din ţin. Hotin (1615), *Tiron*, păharnic (1621). **Toderică** (Rădoaia), derivat diminutival cu suf. *-ică* de la *Toader*, prenume deosebit de răspândit în antroponimia românească din spaţiul pruto-nistrean. Acelaşi nume etimon îl conţin şi formaţiile: *Toderan, Toderaş, Toderaşcu, Toderel, Toderiţă, Toderiu, Toderoiu.*

Tofan (Bilicenii Noi, Bilicenii Vechi, Heciul Nou), reprezintă o variantă populară a prenumelui *Teofan*, acesta de origine greacă: *Theofanes*, după numele sărbătorii creştine *theopháneia* „arătarea (apariţia, manifestarea) lui Dumnezeu”. Atestări documentare: *Tofan cel bătrân* (1437, 1527), *Tofan*, călugăr (1555), *Tofan*, căminar (1618), *Tofan* din Sămăşcani, ţin. Orhei (1665). **Tozlovanu**, var. *Tazlăuanu, Tăzlăuanu* (Prepeliţa), derivat cu suf. *-anu* de la top. *Tazlău*, onimicul arătând originea locală a posesorului. Comp. *Tazlău*, denumirea comunei din jud. Neamţ, aceasta având pe teritoriul ei o mănăstire ctitorită de Ştefan cel Mare, precum şi *Tazlău*, denumirea unui râu, afluent al Trotuşului în Carpaţii Orientali şi Subcarpaţi. **Trifăuţanu** (Cubolta), derivat cu suf. *-anu/-eanu* de la un sat *Trifăuţi*, onimicul arătând iniţial originea locală a posesorului. După acelaşi model sunt formate şi numele de familie din zonă: *Hanganu, Iezăreanu, Izvoreanu, Ojovanu, Osoianu, Tăureanu.* **Trincă** (Chişcăreni), pare să fie un hipocoristic al lui *Catrincă (Catrincu)*, acesta fiind o formaţie cu suf. *-că/-ca* de la pren. *Ecaterina*, fonetic modificată. În antroponimia bulgară *Trinka* e considerat un derivat cu suf. *-ka* de la *Trina*, acesta fiind un hipocoristic al lui *Trindafila.* **Trohin** (Iezărenii Noi), variantă onimică a lui *Trofim,* acesta de origine greacă: *Trophimos* < gr. *trophimos* „fiu adoptiv”. Atestări documentare: *Trofin*, stăpân în Brătila (1399), *Trofin* din Cerceleşti, ţin. Orhei (1671), *Trohin*, martor din Ruseşti, ţin. Lăpuşna (1724), *Trofin*, preot în Peresecina, ţin. Orhei (1797). **Tronciu** (Chişcăreni, Copăceni, Pepeni, Răzălăi), este un nume de persoană de origine slavă. Comp.: bg. *Troncio, Troncev,* scr. *Troncev.* **Tuchilatu** (Coşcodeni), supranume sau poreclă la origine: *Tuchilatu* < reg. *tuchilat* (lit. *tupilat*), adjectiv participial substantivizat de la vb. *a (se) tupila*, onimicul referindu-se la o trăsătură a caracterului persoanei desemnate („plecat”, „supus”, „ascuns ghemuindu-se pentru a nu fi văzut”). Alte derivate: *Tuchilă, Tuchileanu, Tuchiluş.* **Tudos,** var. *Tudose, Tudosie* (Cubolta, Sângereii Noi), hipocoristic al lui *Teudosie (Teodosie)*, acesta nume de persoană de origine greacă (*Theos* „Dumnezeu” şi *sosis, -os* „dar”). Atestări documentare: *Tudosie*, fiul lui Condrea Bercea (1576), *Todosie*, tatăl Anisiei (1579), *Todosie*, vătav de Stolnicei (1613), *Tudosie*, răzeş, fiul Marinei (1617), *Irimia Tudosă*, martor la hotărnicirea moşiei Tutoveni din ţin. Orhei (1668). **Tudosciuc** (Sângereii Noi), derivat cu suf. ucr. *-ciuc* de la *Tudos*, acesta un hipoc. rom. al lui *Teudosie (Teodosie)*. Vezi şi *Tudos.* **Turcu** (Bălăşeşti, Dumbrăviţa, Pepeni), poreclă la origine,

BDD-A6776 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

onimicul referindu-se la o trăsătură fizică sau morală a posesorului, la apartenența lui etnică sau de grup, la originea lui locală sau la vreo întâmplare din viața sa legată de turci sau de Turcia. Derivate: *Turceanu, Turcescu, Turculeț, Turcuman.* **Turcuman** (Bilicenii Vechi), reprezintă un compus din antrop. *Turcu* sau etnon. *turc* şi componentul *-man*, acesta având semnificația „om, persoană", „individ", care aparține unui grup, unui neam, unei familii. Alte formații cu elementul de compunere *-man,* acestea cu funcție onimică sau apelativă: *Cotoman, Dragoman, Marghiloman; cotoşman, gogoman, hoţoman, ortoman, toloşman.* **Turea** (Pepeni), num. pers. explicat în mod diferit: 1. gr. *Tura, Turos;* 2. sl. *Tur* (< *tur* „zimbru, bour"), adoptat în română prin ataşarea formantului *-a/-ea;* 3. rom. *Turian,* prin substituirea finalei *-ian* cu *-ea.* Comp. top. *Turia*, pârâu, ocol, sate şi selişti în ținut. Iaşi, menționate documentar în sec. XV-XVIII. **Turtureanu** (Chişcăreni, Sângerei), derivat cu suf. *-anu/-eanu* de la *Turture*, acesta format de la apel. *turture (turturea)*, variantă a lui *turturică* (pasăre călătoare).

Țațu (Chişcăreni), considerat un hipocoristic al lui *Constantin*, dar şi un nume preluat din antroponimia slavă. Comp. bg. *Țațo* (*Țața, Țațe*), hipocoristic al unuia dintre prenumele *Stamen, Stoian, Stepan.* Un *Ionaşco Țațul*, răzeş din Roşcani, e menționat într-un document de arhivă din 15 februarie 1815. **Țăranu** (Alexeuca, Copăceni, Cubolta, Heciul Nou, Iezărenii Vechi, Sângereii Noi), nume de familie de largă circulație în Basarabia, având la bază termenul *țăran,* acesta arătând categorie socială a locuitorilor – „persoană care locuieşte în mediul rural şi care se îndeletniceşte nemijlocit cu agricultura". Atestări documentare: *Toader Țăranul*, fiul Anei (1619), *Oniță Țăranul*, din Fălticeni (1732), *Sandu Țăranu* (1817). **Țăruş** (Alexeuca, Drăgăneşti, Pepeni, Sângerei), poreclă la origine: *Țăruş* < apel. *țăruş* „par scurt înfipt în pământ pentru a lega ceva de el sau pentru a marca un hotar", onimicul referindu-se la o trăsătură fizică a posesorului („om mic de statură") sau la o întâmplare din viața acestuia. **Țâmbălaru**, var. pop. *Țâmbălari* (Chişcăreni, Sângerei), supranume la origine, arătând ocupația posesorului: *Țâmbălaru* < apel. pop. *țâmbălar* „muzicant care cântă la țambal; țambalagiu". Un *Miluță țâmbălaru* din Cotiujeni e menționat într-un document de arhivă din anul 1817. **Țibârnă**, var. *Țâbârnă* (Copăceni, Sângerei), la baza numelui se presupune un radical onimic *Țibar (Țibăr)*, cu etimologie neclară, care poate fi recunoscut în structura unor antroponime de diferită origine. Comp.: bg. *Țibăr, Țibre, Țibrov, Țibrev, Țibreanski,* rus. *Țibrov, Țibrovski,* ung. *Țibar, Țibor.* **Țibărnac,** var. *Țâbârnac* (Cubolta), derivat cu suf. *-ac* de la antrop. *Țibârnă (Țâbârnă).* Pentru explicații suplimentare a se vedea *Țibârnă.* Forme şi derivate onimice: *Țâbârnea, Țibârnea, Țâbârneac.* **Țigănaşu** (Heciul Nou), supranume sau poreclă la origine, derivat cu suf. *-aş(u)* de la antroponimul *Țiganu* sau de la etnonimul *țigan.* Nu dispune de atestări documentare vechi. **Țonu** (Sângereii Noi), este comparat cu bg. *Țono (Țonjo, Țona, Țone)*, o formă modificată prin reducerea fonetică a unuia dintre prenumele *Stoian, Stoio, Stepan*, cu transformarea lui **s** în **ț**. Au mai fost înregistrate variantele şi derivatele onimice: *Țonea, Țoni, Țoneanu, Țonescu, Țoniş, Țonța, Țonțu.* Un *Țonța*, fiul lui Moțoc, vinde o parte din moşia Fâstâci lui Petrea Cehan la 1625.

Țurcanu (Bilicenii Vechi, Chişcăreni, Copăceni, Cubolta, Drăgăneşti, Heciul Nou, Pepeni, Prepelița, Sângerei, Slobozia-Chişcăreni, Slobozia-Măgura ş.a.), nume de familie deosebit de răspândit în Basarabia şi, după cum se poate observa, în localitățile

BDD-A6776 © 2013 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

din rn. Sângerei, faptul în cauză fiind motivat de o anumită realitate istorică, şi anume de una dintre ocupaţiile de bază ale populaţiei din spaţiul pruto-nistrean – creşterea oilor, păstoritul, pentru că etimonul *ţurcan* nu înseamnă altceva decât „locuitor de la munte care se ocupă cu creşterea oilor ţurce (ţurcane)”, cu alte cuvinte „cioban de la munte, mocan”. Oile ţurce sunt o rasă de ovine aparte, foarte preţioase pentru lâna lor cu fire lungi şi groase, aspră, mţoasă, creaţă. Pe vremuri, ţurcanii munteni coborau cu turmele lor de pe versanţii carpatini în zonele de coline şi de şes ale Moldovei, ajungând şi mai departe, până în stepele Bărăganului şi ale Bugeacului. De aici răspândirea generală, pe întreg teritoriul dacoromân, a termenului *ţurcan* şi a antroponimului *Ţurcanu.* Vechile noastre documente atestă o mare frecvenţă şi o largă arie de răspândire a numelui de familie în discuţie: *Darie Ţurcan*, jurător (1616), *Pavel Ţurcanu* din Brăneşti, ţin. Orhei (1617), *Ion Ţurcanu*, staroste de Văleni (1772), *Agache Ţurcanu*, vameş din Nisporeni (1774), *Ştefan Ţurcanu* din Puhoi, ţin. Lăpuşna (1828). **Ţurea** (Chişcăreni), explicat în mod diferit: 1. din vb. *a ţurui* „a scoate sunete scurte şi repetate”, „onomatopeic cu care se cheamă păsările de casă”; 2. din bg. *Ţure (Ţuro)*, o formă abreviată, hipocoristic al lui *Gheorghe.* Să se compare şi alte variante şi derivate onimice: *Ţura, Ţuru, Ţureanu, Ţurlan, Ţurleanu, Ţurloi.* Un *Toader Ţurea* din Bărgăoani e menţionat în documentul din 30 ianuarie 1692. **Ţugui** (Bobletici, Coşcodeni), supranume sau poreclă la origine: *Ţugui* < apel. *ţugui* „vârf de deal sau de munte”, prin. ext. „vârful ascuţit al unor obiecte”. Acelaşi apelativ stă şi la baza antroponimelor: *Ţuguietu, Ţuguleanu, Ţugulete.*

Ungureanu (Bursuceni, Coşcodeni, Cotiujenii Noi, Flămânzeni, Iezărenii Vechi, Rădoaia, Sângerei, Sângereii Noi ş.a.), este unul dintre cele mai răspândite nume de familie în localităţile din rn. Sângerei. La origine, acest nume indica proveniența locală a posesorilor respectivi, şi anume Transilvania, ţara de peste munţii Carpaţi, aflată cândva sub oblăduirea Regatului Ungar. Românii transilvăneni, oprimaţi de autorităţile maghiare, îşi găseau refugiu în provinciile vecine, inclusiv în Moldova. Deci onimicul se referă la originea locală a posesorilor şi nu la cea etnică. Românii au rămas români în tot spaţiul carpato-danubiano-pontico-nistrean. Menţiunile documentare ale numelui sunt deosebit de frecvente. **Ureche** (Copăceni), supranume sau poreclă la origine, ca bază de formare a onimicului servind apelativul *ureche*, cu sens direct sau figurat. Frecvent atestat în documente: *Ureche,* boier (1470), *Ureche*, fiul lui Grozea (1560), *Nistor Ureche*, vornic (1618), *Pavăl Ureche*, pârcălab de Orhei (1607-1624), *Gligoraşco Ureche*, mare spătar (1639). **Urecheanu** (Bobletici, Chişcăreni, Heciul Nou, Rădoaia, Sângerei, Slobozia-Măgura), derivat cu suf. *-anu/-eanu* de la antrop. *Ureche.* Vezi şi *Ureche.* Una dintre cele mai vechi menţiuni documentare a numelui e cea din 1533: *Petrea Urecheanu*, fratele lui Andreica şi al Maruşcăi. **Ursache**, var. *Ursachi* (Bilicenii Noi, Bilicenii Vechi, Chişcăreni, Iezărenii Vechi, Slobozia-Chişcăreni), derivat cu suf. *-ache* de la antrop. *Ursu.* Pentru alte informaţii a se vedea *Ursu.* Atestări documentare: *Ursachi*, ginerele lui Gheorghe hatman (1623), *Ursache*, mare vistier (1669), *Dumitraşco Ursachi*, vel vameş (1705), *Ursache Izbaşa* din ţin. Lăpuşna (1766). **Ursu** (Bocancea-Schit, Bursuceni, Heciul Nou, Pepeni, Sângereii Noi), supranume sau poreclă la origine, onimicul referindu-se la o particularitate a fizicului (mare, zdravăn şi greoi) sau la o trăsătură specifică a caracterului persoanei desemnate (ursuz, nesociabil). În epoca de formare a sistemului onomastic românesc

BDD-A6776 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

Ursu a putut exista şi ca prenume, dat copiilor la naştere pentru a speria duhurile rele şi pentru a-i vedea pe copii în plină putere, curajoşi, îndemânatici, isteţi. Acelaşi lucru se poate spune şi despre numele vechi de persoane: *Cerbu, Leu, Lupu* ş.a. Numeroase sunt derivatele acestui antroponim: *Ursache, Ursan, Ursăchel, Ursăchescu, Ursăchioaie, Ursea, Urseanu, Ursescu, Ursoi, Ursoianu, Ursuleac, Ursuleanu, Ursulescu* ş.a. Atestări documentare: *Ursu*, slugă domnească (1487), *Ursu* din Urseşti (1519), *Ursu Prepeliță*, martor în Vaslui (1572), *Ursu*, mare vătav în ţin. Bacău (1583), *Ursu* din Oprişeşti (1605), *Ursul*, stăpân în Ruseni, ţin. Hotin (1617), *Agapi Ursul*, şetrar, hotarnic al moşiei Budeşti, ţin. Orhei. **Usturoi** (Bobletici, Dumbrăvița), supranume sau poreclă la origine, ca bază de formare a onimicului servind denumirea plantei legumicole *usturoi.* O persoană sau alta, din cele desemnate, va fi fost, probabil, cultivator de usturoi sau ei i se va fi întâmplat ceva legat cu această plantă sau cu îndeletnicirea respectivă. Dispune de rare menţiuni documentare.

Vacarciuc (Cubolta, Slobozia-Chişcăreni, Sângerei), derivat cu suf. ucr. *-ciuc* de la antrop. *Văcar.* Vezi şi *Văcăraşu.* Nu dispune de vechi atestări documentare. **Vasilache** (Bilicenii Vechi), derivat cu suf. *-ache* de la antrop. *Vasile.* Pentru alte informaţii a se vedea şi *Vasilică.* Atestări documentare: *Ion Vasilachi* din Poiceşti, ţin. Lăpuşna (1743), *Vasilache*, vel serdar în ţin. Orhei (1751), *Vasilachi*, vel paharnic în ţin. Orhei (1778). **Vasilică** (Heciul Nou), diminutiv cu suf. *-ică* de la antrop. *Vasile*, acesta considerat un nume de origine greacă, format pe baza adj. gr. *basileios* „regal", derivat de la subst. *basilios* „conducător", „rege". Din aceeaşi familie onimică fac parte: *Vasilache, Vasilaş, Vasilescu, Vasiliu, Vasiloiu, Vasiluță.* **Văcăraşu** (Sângereii Noi), derivat cu suf. *-aş(u)* de la antrop. *Văcaru*, acesta arătând la origine ocupaţia posesorului: *văcar* „persoana care duce la păscut şi păzeşte o cireadă de vaci". Alte derivate: *Vacarciuc, Văcăreanu, Văcărel, Văcărescu, Văcăriță, Văcăroiu, Văcăruş.* **Văluță** (Bălăşeşti), derivat cu suf. *-uță* de la antrop. *Val (Valea, Valu)*, acesta un hipocoristic al unuia dintre prenumele *Valentin, Valeriu.* Un *Mihul Văluță*, stăpân de moşie în ţin. Orhei, e menţionat într-un document de arhivă din anul 1832. **Vâzdoagă** (Pepeni, Sângerei), reproduce termenul botanic *vâzdoagă* „plantă erbacee cu flori galbene-portocalii, cu miros pătrunzător". Nu dispune de atestări documentare vechi. **Veleşcu** (Bobletici), variantă a lui *Velicico*, acesta considerat un diminutiv slav al lui *Velikij.* Vezi şi *Velicicu.* Documentul din 1785 atestă un răzeş din satul Vărzăreşti, ţin. Lăpuşna. **Velicicu** (Ciuciuieni, Cubolta), considerat la origine un diminutiv slav al lui *Velikij*, acesta având la bază adj. *velikij* „mare", „măreţ". Comp.: bg. *Veliko, Veliciko,* ucr. *Veliciko,* rus. *Velicikov,* pol. *Veličkovski.* Atestări documentare: *Velişcu* din Tâmpeşti (1617), *Velişcu Pricop* (1622), *Velicico*, postelnic din ţin. Orhei (1639), *Vasile Velicicu*, răzeş din Colunerşti, ţin. Lăpuşna (1743). **Veşcă** (Copăceni, Heciul Nou, Prepeliţa, Sângereii Noi), explicat în mod diferit: 1. din *Veşka*, diminutiv al lui *Veşa*, acesta hipocoristic al lui *Veličko, Veselin;* 2. din numele de poreclă *Veşcă,* format de la apel. *veşcă* „marginea de lemn sau de tinichea a sitei sau a ciurului". Nu dispune de atestări documentare vechi. **Vicol** (Coşcodeni), explicat prin prenumele vechi *Vicol,* acesta interpretat ca nume calendaristic de origine greacă (*Bukólos* < apel. *bukólas* „păstor, cioban"), dar dedus de unii specialişti şi din apel. rom. *vicol*, variantă reg. a lui *viscol.* Atestări documentare: *Vicol*, fiul Todosiei (1574), *Vicol* din Popeşti

BDD-A6776 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

(1591-1594), *Vicol*, mare vătav (1605), *Vicol*, pârcălab de Neamț (1609-1611), *Vicol* din Drăgăneşti (1624), *Ioniță Vicol* din Cornova (1774). **Vieru** (Bălăşeşti, Chişcăreni, Cubolta, Pepeni, Sângerei), formație onimică pe baza apelativului *vier* „îngrijitor sau paznic de vie; podgorean". Antroponimul nu dispune de atestări documentare prea vechi. Termenul *vier* adesea e menționat ca nume de ocupație în materialele recensămintelor din anii 1772-1773 şi 1774: Gheorghe *vier* din Şerbeşti, ținut. Neamț, Ştefan *vier* din Pituluşeni, ținut. Botoşani, Ion *vierul* din Ghiliceni, ținut. Orhei, Pavăl *vieru* din Cârjoaia, ținut. Hârlău.

Vioară (Chişcăreni), supranume la origine, având la bază denumirea instrumentului muzical *vioară*, onimicul referindu-se la o trăsătură de caracter a posesorului (lucid, clar; bun, blajin; plăcut, fermecător) sau la o întâmplare din viața persoanei desemnate legată de acest instrument. **Vistieru** (Drăgăneşti), reproduce term. *vistier (vistiernic)* „mare dregător care avea în grija sa visteria statului". Deosebit de frecvent este atestat în documentele vechi în funcție de nume comun: Bunu, *vistiernic* (1514), Iane Călugărul, *vistier* în Sfatul Domnesc (1572-1594), Cozmiță, *vistier* (1452), Efrim, v*istier*, nepot lui Toader Bubuiog (1594), Alexandru Balş, *biv vel vistiernic* (1812). **Viziru** (Bilicenii Vechi, Flămânzeni, Prepelița), identificat cu term. *vizir* „înalt dregător în țările musulmane". Rar atestat ca onimic în documentele vechi româneşti. **Vizitiu** (Heciul Nou, Rădoaia, Sângereii Noi), supranume la origine, arătând ocupația posesorului: *Vizitiu* < apel. *vizitiu* „persoana care mână, conduce caii la o trăsură". Această ocupație este frecvent atestată în recensămintele din anii 1772-1773 şi 1774: Ion *viziteu* din Brăşăuți, ținut. Neamț, Marian *vezeteu* din Bălăneşti, ținut. Neamț, Mihălache *vizătiu* din Ulmi, ținut. Hârlău, Ion *vizătiu* din Deleni, ținut. Hârlău. **Vlas** (Bursuceni, Coşcodeni, Cubolta, Dumbrăvița), variantă a prenumelui *Vlasie*, cunoscut în antroponimia greacă (*Blásios*) şi latină (*Blasius*), răspândit la popoarele creştine datorită cultului mai multor sfinți. Atestări documentare: *Vlasii Nistorian*, diac (1430), *Vlasii*, fiul lui Gonța vătav (1605), *Vlas Vişescu*, vinde o parte din moşia Oteşti (1625), *Vlasă* şi Apostol vând o parte de moşie din Sipoteni (1676). **Voitic**, var. *Voitec* (Slobozia-Chişcăreni), nume preluat din antroponimia slavă, la bază având termenul *vojt* „ostaş", „conducător", „administrator". Comp.: ceh. *Vojtěch,* pol. *Vojtov, Voitovski*. **Volintiru**, var. *Volintir, Volontir* (Bilicenii Vechi, Chişcăreni, Flămânzeni), reproduce apelativul reg. *volintir* (lit. *voluntar*) „persoană care se oferă să îndeplinească o muncă în mod deziderat", „persoană care se angajează de bună voie să facă serviciu militar fără a avea această obligație". Termenul e frecvent menționat în materialele recensămintelor din 1772-1773 şi 1774: Ioniță Dânga, *volintir*, Toader Musteața, *volintir*, Mihail Butucel, *volintir* şi Constantin Stahi, *volintir* din Isacova, ținut. Orhei, Vasile Coțofană, *volintir* şi Zaharie Constantin, *volintir* din Săseni, ținut. Orhei, Nichita *volintir* şi Ştefan căpitan de *volintir* din ținut. Hotin. **Vorniceanu** (Copăceni), derivat cu suf. *-anu/-eanu* de la antrop. *Vornic*, acesta provenit din term. *vornic* „mare dregător la curtea domnească, însărcinat cu conducerea treburilor interne", „primar al unui sat sau târg". *Vornic* este frecvent atestat în documentele vechi, mai cu seamă în funcție de apelativ: Andrei, *vornic* de Țara de Sus (1591), Bogdan, mare *vornic*, martor în Huşi (1599), Dragomir *vornic*, donator de obiecte la Mănăstirea Galata din Iaşi (1588), Neagul, *vornic*, martor pentru Măstăcani (1599) Manole, *vornic*, martor la Iurieşti, ținut. Lăpuşna (1757),

BDD-A6776 © 2013 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

Costache Sturza, *vornic*, proprietar de moşii în ţin. Orhei (1806). **Vrabie** (Bursuceni, Cubolta), formaţie onimică pe baza apel. *vrabie*, supranume sau poreclă la origine. Atestări documentare: *prisaca lui Vrabie*, lângă Săseni, ţin. Orhei (1443), *Vrabie*, stăpân în Hrăniceni (1528), *Vrabie*, vornic de poartă (1608-1610), *Gheorghe Vrabie*, uricar (1743), Ştefan *Vrabie* din Drăguşeni, ţin. Lăpuşna (1768). **Vrânceanu** (Chişcăreni, Sângerei), derivat cu suf. *-anu/-eanu* de la top. *Vrancea,* regiune muntoasă în Carpaţii de Curbură (România), antroponimul arătând originea locală a posesorului. Recensămintele din 1772-1773 şi 1774 face trimiteri la proveniența locală a multor locuitori din Basarabia: Radu *vrâncean* din Bodeşti, ţin. Neamţ, Cristea *vrâncean* din Almaşu, ţin. Neamţ, Toader *vrâncean*, din Sanceşti, ţin. Neamţ, Mihai *vrâncean* din Câmpina, ţin. Bacău. Sunt frecvente şi atestările documentare mai vechi: *Vrânceanu*, spătar (1471-1473), *Vrănceanul*, tatăl Nastei (1548), *Vreanceanul*, fratele lui Ion Buboş (1591), *Vrânceanul*, sluger, martor pentru o vânzare de moşie (1604), *Vrâncean*, fiul Pietrei (1607), iazul lui *Vrăncean*, pe pârâul Sărata, lângă Oneşti (1607). **Vrednic** (Cubolta), identic cu adjectivul substantivizat *vrednic* „harnic", „capabil", „merituos". Nu dispune de atestări documentare prea vechi. **Vreme** (Copăceni, Drăgăneşti), supranume sau poreclă la origine, referindu-se la o trăsătură de caracter a posesorului sau la un caz ori întâmplare din viaţa persoanei desemnate. Un *Nicoară Vreme* din Sângerei e menţionat într-un document din 1813. Comp. şi derivatul onimic *Vremeş*, fiul Nicşinei, atestat în 1540.

Zaharciuc (Bilicenii Noi, Sângerei), derivat cu suf. ucr. *-ciuc* de la *Zahar (Zaharia)*. Pentru etimologia prenumelui vezi şi *Zaharia.* Ca nume de familie *Zaharciuc* e menţionat în materialele recensămintelor din anii 1772-1773 şi 1774.

Zaharia (Biruinţa), nume biblic de origine ebraică (*Zekarjah* „Iahve şi-a adus aminte", prin ext. „Iahve i-a ascultat rugăciunea"), cunoscut atât în antroponimia greacă, cât şi în cea latină. Prenumele *Zaharia* a dezvoltat o bogată serie de nume de familie: *Zaharache, Zaharcu, Zaharciuc, Zahareanu, Zaharescu, Zahariade, Zaharoiu*. Atestări documentare: *Zaharia*, vornic (1559-1582), *Zaharia Bârlădeanu*, diac (1576-1579), *Zaharia*, întărit stăpân în Ciuteştii de la obârşia Nârnovei (1579), *Zaharia*, vistiernicel (1612), *Zaharia*, fiul lui Săpoteanu din Săpoteni (1616), *Zaharia*, călugăr (1619), *Zaharia*, hotarnic la Grozeşti (1623). **Zaporojanu** (Copăceni, Sângerei), supranume la origine: *Zaporojanu* < apel. *zaporojan/ zaporojean)* „cazac dintr-o organizaţie militară ucraineană (sec. XVI-XVIII)", „persoană care a fost înrolată într-o unitate militară a zaporojenilor". Este menţionat în materialele recensămintelor populaţiei din Basarabia din anii 1772-1773 şi 1774. **Zara** (Ciuciuieni, Slobozia-Măgura), poate fi explicat prin gr. *Zara (Zarros)* sau prin apel. rom. *zară*, variantă a lui *zer* „lichid alb şi gras care rămâne după coalgularea laptelui sau după prepararea untului", în acest caz onimicul fiind la origine un supranume sau poreclă. Un *Gheorghe Zara* din Oneşti e menţionat la 1836. **Zbierea** (Alexăndreni, Bilicenii Vechi), postverbal de la vb. *a zbiera*, supranume sau poreclă la origine. Atestări documentare: *Zbiera*, pârcălab de Cetatea Albă (1481), *Zbierea*, pârcălab de Roman (1521), *Sima Zbierea* (1573), *Zberea*, şoltuz de Botoşani (1603), *Toma Zbiera*, ureadnic (1608), *Zberea,* din Mirceşti (1624). Comp. şi denumirea a două sate: *Zbieroaia,* situat de dreapta Prutului, la gura Jijiei, jud. Iaşi, şi *Zbieroaia,*

BDD-A6776 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)

aşezat pe malul stâng al Prutului, în rn. Nisporeni, ambele localităţi existente în sec. al XVII-lea. **Zgardan**, var. *Zgărdan, Zgărdeanu* (Pepeni, Prepelița), explicat prin gr. *Zgardas*, dar şi prin apel. rom. *zgardă,* cu suf. *-anu/-eanu*, onimicul fiind în acest caz un supranume sau poreclă la origine, etimonul având semnificaţia „curea din piele folosită ca cingătoare", „colan", „salbă". **Zgărdeanu**, var. *Zgărdianu* (Ciuciuieni, Iezărenii Noi, Sângereii Noi), variantă a lui *Zgardan (Zgărdan)*. Pentru etimologia antroponimului a se vedea şi *Zgărdan.* Mai răspândite în antroponimia basarabeană sunt variantele *Zgardan* şi *Zgărdan*. **Zglăvoc** (Bursuceni, Sângerei), provine de la denumirea unui peşte mic (*zglăvog,* variantă a lui *zglăvoacă*), răspândit în apele de munte, cu capul mare şi turtit şi cu corpul subțire, lipsit de solzi. Nu dispune de atestări documentare vechi. **Zgureanu** (Pepeni, Sângereii Noi, Valea lui Vlad), derivat cu suf. *-eanu* de la top. *Zgura* (< apel. *zgură* „reziduuri provenite din ardere sau topire", „loc cu pământ uscăcios, ars de soare, neproductiv"). Să se compare însă şi antrop. gr. *Zguris,* precum şi denumirea a două localităţi din rn. Drochia: *Zgura* şi *Zguriţa.* **Znagoveanu**, var. *Znagovan, Snagovan* (Chişcăreni, Heciul Nou, Prepelița), supranume la origine, arătând proveniența locală a posesorului: *Znagoveanu* „persoană originară din Znagov (= Snagov), localitate şi mănăstire pe insula lacului omonim din bazinul râului Ialomița (România).

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Boga L.T. *Documente basarabene.* Chişinău, vol. I-XX, 1928-1938.
2. Constantinescu N. A. *Dicţionar onomastic românesc*. Bucureşti, 1963.
3. Cosniceanu Maria. *Nume de familie.* Chişinău, vol. I-II, 2004-2010.
4. *Documente privind istoria României. Seria A. Moldova*. Bucureşti, vol. I, 1954 şi urm.
5. Goicu S. *Termeni creştini în onomastica românească.* Timişoara, 1999.
6. Graur Al. *Nume de persoane.* Bucureşti, 1965.
7. Ionescu C. *Mică enciclopedie onomastică.* Bucureşti, 1975.
8. Iordan Iorgu. *Dicţionarul numelor de familie româneşti.* Bucureşti, 1983.
9. *Moldova în epoca feudalismului*. Chişinău, vol. I, 1961 şi urm.
10. Sava A. *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei.* Bucureşti, 1937.
11. Sava A. *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului.* Bucureşti, 1944.
12. Веселовский С. Б. *Ономастикон.* Moscova, 1974.
13. Илчев Ст. *Речник на личните и фамилни имена у българите*. Sofia, 1969.

BDD-A6776 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:35 UTC)